

acl. 3.
Dilucio.

in Ecclesiastico scriptum est, Altiora te ne quæseris, Dicendum, quod verbum illud Apostoli, Noli altum fa-
pere, ita exponi: Noli te ipsum extollere aut magna
de te sentire Ad alia rñdendū, quod non debemus
rere maiora, aut altiora inordinatē, & supra mensu-
ram nræ capacitatis, seu ex præsumptione viriū pro-
priarum: sed moderatē ut reuerentia & confidētia
gratiosi auxilij dei, de quo dixit Apostolus: Oīa pos-
sum in eo, quod me confortat. Insuper obicit contra id
quod ait, p̄sumpsimus. Præsumptio namq; sonat in
vitiū, iuxta illud Ecclesiastici: O p̄sumptio nequif-
sima, vnde creata est: Rñdetur, quod p̄sumptio inter-
dū accipitur, p̄ abundantia fiduciam. Aliquid quoque
est p̄sumptio per respectū ad proprias, vires, quod
non est p̄sumptio propriē dicta per respectum ad di-
uinū auxiliū Obicit etiā contra illud: Supereroga-
ta cuncta reddere, &c. Vide. n. illicitum, scriptur-
is utriusq; testamenti aliqd addere, cū Moyses di-
cat: Nō adijcietis ad verbū, quod loquor vobis, nec au-
feretis ex eo. In Apoc quoque scriptum sit, Si quis
appauerit ad hæc, apponet super eum dñs plagas.
Vnde & Damasc. Tradita, inquit, nobis p̄ legem &
prophetas veneramus, nihil vltra hæc inquirentes.
Ad hæc Thomas rñdet: Cōtingit apponere ad scri-
pturas dupliciter. Primo, aliquid cōtrarium seu di-
uersum addendo, quod est erroneum aut p̄sump-
tiosum. Secundo, id quod continetur in scriptur-
is implicite, clarius exponendo, & hoc est laudabi-
le. Hinc Richardus: Nō debet apponi dissimile vel
repugnans, sed potest addi verū, ad veri illius ex-
planationem Et hoc forsan nō est, p̄priē apponere, sed
implicitū explicare & manifestare: qm̄ verū volens
ad expositionē scripturæ, in ipsa implicite ad virtua-
liter continet. Hoc est qd̄ ait Bonauentura: Est, in-
quiens, additio distrahens, & est additio cōplens.
Addens primo mō, non supererogat sed magis di-
miñuit ac subuertit. quod hæretici faciunt quibus
maledictio dat. Addens secundo mō, supererogat:
qm̄ saluo sensu scripturæ, ipsam dilucidat. quod fa-
ciunt studijs suis sancti patres & doctores catholi-
ci. Consequenter tangit causā vnā, ad aggregiendū
impellens. [Delectat nos veritas pollicentis, .i. vera
promissio Christi, promittentis supererogati præ-
miū copiosum, delectabiliter allicit nos ad cūpi-
landum volumen hoc. Veritū perfectiūs & Deo
acceptiūs est facere bona puro intuitu diuini amo-
ris, absq; reflexione ad cōmodum aut præmiū pro-
priū, quā mercedis affectū. Subditur vnā causā
retrahens. [sed terret immēstas laboris] .i. valde ma-
gnā difficultas exequendi & complendi hoc opus.
Sequit̄ alia causā, ad aggregiendū inducens. [de-
siderium hortatur p̄ficiendū] id est, appetitus faci-
endi fructū spiritalem in sciētia & virtute tam
mihī, quā alijs, instigat & admonet me aggredi
opus istud [sed dehortat infirmitas deficientis] id
est, consideratio propriæ infirmitatis ac insufficien-
tiæ, ex qua vereor in executione ac cōplemento desi-
cere, inquit me ad cessandum ab opere isto. [quod
vincit zelus domus Dei,] .i. feruēs affectio cōmunis
bonis ecclesie, p̄dominatur considerationi infir-
mitatis retrahenti ab opere isto. [Quo] zelus inar-
descentes, fide nostrā aduerfus errores, &c.] Ordo ver-
borum est. [Studimus fidē nostrā munire, vel potius
ōndere munitā clypeis] .i. rationibus & autori-
tatis [Davidicæ turris] .i. altitudinis sapiētie Chri-
sti, seu sacre scripturæ. Per david. n. intelligit̄ Chri-
stum. Vnde in Canticis, Collum tuum sicut turris David,
quæ edificata est cum propugnaculis. Mille cly-

Philip. 4.

Obiectio.
Ecl. 37.
Dilucio.

Obiectio.

Deutr. 4.

Apoc. 12.

Damasc.

Thomas.
Dilucio.
Quæ lice-
at aliquid
scripturis
sacris appo-
nere.
Richard.

Bonauent.

pei pendent ex ea. oīs armatura fortū. Sicq; fides
nostra tot clypeis ē munita, quōt ad sanctis patribus
atque doctoribus introducta & exhibitā sunt argu-
menta, documenta ac miracula, pro fide corroboran-
da. Hinc recte ait Magister: [Vel potius munitā
ōndere] quā iā ante eō fides fuit clypeis his munita:
& dicta ac scripta ab alijs, redegit in vnum. [Studui-
mus etiam aperire abdita theologiarum quæstio-
num,] .i. difficiles & obscuras quæstiones theologicæ
elucidare ac soluere, put infra patebit. [& tradere
notitiā ecclesiasticorum sacramentorum p̄ modulo
intelligētiæ nostræ] .i. iuxta paruitatē & mensuram
nostræ sciētie. Et hoc aduerfus errores carnalium
atq; aialium hominum, id est, ad confutandos erro-
res, falsitates & hereses impiorum, q̄ instar brutoriū
suas passiones, cōcupiscentias q̄ sequuntur, & erro-
res fidei scētē cōtrarios fingunt aut amplectunt, vt si
ne reformatione atq; formeinde peccent, sicut qui
negant prouidentia dei, immortalitatemq; aīæ, iux-
ta illud beati Tob: Dixerūt Deo, recede a nobis, scīē-
tiā viarum tuarum nolumus. Et in Psalmo: Dixerūt,
quō mō scit Deus? & si est scia in excelso. Iuxta hunc
modum etiā Apostolus numerat hæreses inter opo-
ra carnis. Quo circa scribit Bonauentura: Dupli-
citer corruptit quis fidē. Primo, ex peruersitate vo-
luntatis & affectiōnis. & talis dī hic carnalis. Secun-
do, ex peruersitate iudicij, & talis vocatur hic aīa-
lis, quasi phantasticus, qm̄ phantasie peruertunt iu-
diciū rōnis. Hinc igit, [Nō valentes studiosorum
fratrum votis iure resistere,] .i. rationabiliter nō po-
tentes negare desiderijs fratrum diligentium quod
nos rogāt, a quibus sumus rogati de materijs istis
cōpilare volumen. Et recte ait, Non valentes iure:
quamuis enim poterat de facto non annuere illis,
de iure tamē hoc non poterat, cum & beatissimus
Petrus dicat: Vnūquique sicut accepit gratiā in al-
terutrum illā administrat. Et saluator: Quæcun-
que vultis vt faciant vobis homines, ita & vos faci-
te illis. Nam & alios verbo aut scripto intruere, est
elemosyna spiritalis, & vnum de septem spiritali-
bus operibus misericordie. [Eorum in Christo lau-
dabilibus studijs, lingua ac stylo,] nos, [seruire flagi-
tantium,] .i. non valemus resistere votis fratrum fla-
gitantium nos seruire laudabilibus studijs eorum
in Christo lingua ac stylo, id est, informatione vo-
cali & scripta, seu editione atque dictamine libri.
Porro tunc studia sunt in Christo laudabilia, imō
& meritoria, quando procedunt ex charitate, & or-
dinantur ad debitum finem, vt dictum est supra de
ordinato modo studij. [Quas bigas agitāt in vo-
bis Chri charitas.] Biga est vehiculum quod a du-
bus equis trahi solet. Et designat hoc loco linguam
& styllum, quæ a dilectione Dei & proximi debent
moueri, quemadmodum biga ab æquis duobus.
¶ Sed videtur quod Magister p̄sumptuosē affir-
mē linguam suam & styllum a charitate Christi agitari.
Similiter quod supra dixit se inardescere zelo do-
m̄ Dei, cum nemo sciat se esse in charitate. Ad hoc
Thomas rñdet: Charitas vnō modo dicitur haberi
infusus, quem nullus potest scire certitudinaliter se
habere in vita hac, nisi ex reuelatione, sed potest cō-
gnoscere per aliqua probabilita signa. Alio modo
dicitur amor multum apprecians amatum, sicut ali-
quis potest scire se charitatem habere. Hinc ait Ri-
chardus: Quamuis nesciatur in hac vita sub certitu-
dine, nisi ex reuelatione, scitur tamen aliquo modo
per coniecturam, sed hoc non est propriē scire
sed p̄babiliter opinari. Et vt addit Bonauentura, Si
charitas

1. Petri 1.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Galat. 5.

Canti. 4.

Thomas.
Dilucio.

Charitatē
quō quis
sciat se ha-
bere.

Richard.

Bonauent.